

Wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego dla organizatorów ruchu pielgrzymkowego podczas stanu epidemii COVID-19 w Polsce wydane na podstawie art. 8a ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 195, z późn. zm.)

Podstawowym celem wdrażanych procedur jest:

1. Zapewnienie bezpieczeństwa pątników oraz wszystkim osobom postronnym na szlaku pielgrzymki.
2. Utrzymanie sprawnej logistyki przemieszczania się pątników z zachowaniem warunków bezpieczeństwa sanitarnego.

Przez okres obowiązywania na terenie Polski stanu epidemii zalecane jest stosowanie następujących rekomendacji:

A. Procedury zapobiegawcze: zapewnienie higienicznych warunków realizacji pielgrzymki.

B. Procedury ograniczające rozprzestrzenianie się wirusa.

C. Procedury w przypadku podejrzenia zakażenia koronawirusem u jednego z pątników.

REKOMENDACJE

A - Procedury zapobiegawcze:

1. W pielgrzymce mogą uczestniczyć tylko osoby zdrowe nie manifestujące jakichkolwiek objawów, które mogą wskazywać na zakażenie SARS-CoV-2, które nie zamieszkiwały z osobą przebywającą w izolacji w warunkach domowych i nie miały kontaktu z osobą podejrzaną o zakażenie w okresie 10 dni przed rozpoczęciem pielgrzymki.
2. Nie rekomenduje się wykonywania obowiązkowych testów w kierunku zakażenia SARS-CoV-2 wśród wszystkich osób chcących wziąć udział w pielgrzymce. Testy co do zasady wykonywane są wśród osób wykazujących objawy mogące świadczyć o zakażeniu koronawirusem lub osób mających kontakt z osobą chorą- w tym przypadku skierowanie wystawia lekarz lub zlecenie na test można otrzymać wypełniając formularz dostępny na stronie: <https://www.gov.pl/web/gov/zapisz-sie-na-test-na-koronawirusa>. W pozostałych przypadkach pątnicy mogą wykonać test komercyjnie.

Rekomenduje się, aby maksymalna liczba pątników biorących udział w pielgrzymce wynosiła 300 osób. Do ww. zalecanego limitu osób biorących udział w pielgrzymce nie wlicza się osób, które otrzymały pełny cykl szczepień przeciwko COVID-19 szczepionką zarejestrowaną w Unii Europejskiej.

4. Wszyscy uczestnicy pielgrzymki posiadają stosowne identyfikatory.

5. Organizator pielgrzymki zgłasza organizację pielgrzymki (w tym datę, ilość uczestników oraz trasę pielgrzymki) do właściwego Urzędu Wojewódzkiego, nie później niż na 30 dni przed planowanym terminem pielgrzymki.
6. Urzędy Wojewódzkie przekazują informacje na temat planowanych pielgrzymek do właściwej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.
7. Pielgrzymka odbywa się w sposób tradycyjny, trasą uzgodnioną z właściwymi władzami.
8. Zaleca się aby grupy pielgrzymów w miarę możliwości nie mieszały się.
9. Należy zapewnić osobom pielgrzymującym odpowiednie warunki zakwaterowania (noclegi w miejscach autonomicznych w namiotach lub pokojach jednoosobowych).
10. Dopuszcza się namioty i pokoje wieloosobowe pod warunkiem przebywania w nich wspólnie pielgrzymujących rodzin.
11. Należy zapewnić dostateczną ilość toalet, umywalni i ich serwisowanie.

12. Rekomenduje się żywienie pielgrzymów zgodnie z najlepszymi praktykami sanitarno – higienicznymi, zgodnie z przepisami prawa żywnościowego oraz spójne z aktualnymi przepisami prawa w zakresie ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.
13. Podczas pielgrzymki pątnik musi mieć zapewniony dostęp do wody, mydła, środków do dezynfekcji rąk, papieru higienicznego jednorazowego (chusteczki higieniczne, ręcznik papierowy), kosze na odpady wyłożone jednorazowymi workami itp. po to, aby zapewnić możliwość zachowania wymagań higienicznych (właściwa higiena rąk, stosowanie odpowiednich środków do dezynfekcji, higiena podczas kaszlu, kichania).
14. Rekomenduje się funkcjonowanie mobilnego punktu medycznego z przeszkolonym personelem medycznym w zakresie postępowania wobec podejrzenia wystąpienia objawów chorobowych wskazujących na zakażenie koronawirusem.
15. Personel medyczny obsługujący mobilny punkt medyczny nie powinien realizować zadań jeśli miał udokumentowany kontakt z osobą chorą na COVID-19, w terminie krótszym niż 10 dni przed wyruszeniem pielgrzymki (wymagane oświadczenie).
16. Organizator powinien mieć listę telefonów do każdej z osób – uczestników pielgrzymki.

B - Procedury ograniczające rozpowszechnienie się wirusa.

1. Pątnicy powinni posiadać środki ochrony osobistej, w tym maseczki, środki do dezynfekcji rąk oraz do mycia i dezynfekcji powierzchni. W przypadku, gdy uczestnikowi pielgrzymki zabraknie ww. środków, Organizator jest zobowiązany do ich zapewnienia.
2. Pątnicy są zobowiązani do zasłaniania ust i nosa zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
3. Organizator powinien dysponować termometrem (optymalny bezdotykowy pomiar temp) – w przypadku innego termometru – dezynfekcja obowiązuje po każdym jego użyciu. Pomiar temperatury jest wykonywany u uczestnika pielgrzymki przynajmniej 1 raz dziennie przez wyznaczoną osobę – optymalnie przed rozpoczęciem trasy. Organizator powinien uzyskać zgodę uczestnika na pomiar temperatury. Temperatura powyżej 37°C kwalifikuje do odsunięcia uczestnika od realizacji pielgrzymki. Jeśli temperatura rośnie – wskazana porada medyczna.
4. Uczestnicy pielgrzymki powinni zostać zapoznani z wytycznymi dotyczącymi postępowania podczas epidemii takimi jak:
  - Przed rozpoczęciem codziennej aktywności, obowiązkowo należy umyć ręce, wodą z mydłem.
  - Zachować bezpieczną odległość od rozmówców i współpielgrzymujących, rekomendowane są 2 m zachowania dystansu społecznego pomiędzy ludźmi.
  - Regularnie często i dokładnie myć ręce wodą z mydłem, zgodnie z instrukcją i dezynfekować osuszone dłonie środkiem na bazie alkoholu (min. 60%).
  - Starać się nie dotykać dłońmi okolic twarzy, zwłaszcza ust, nosa i oczu.
  - Dołożyć wszelkich starań, aby otoczenie z którym kontaktują się pielgrzymi – wszelkie przedmioty i sprzęty były czyste i higieniczne.
  - Należy unikać powitania poprzez podawanie ręki.
5. Należy dbać o higienę w miejscu zakwaterowania; mycie i dezynfekcja toalet – leży po stronie organizatora pielgrzymki. Środki do mycia i dezynfekcji zapewnia Organizator, który nadzoruje procesy mycia i dezynfekcji.
6. Organizator zapewnia regularne (kilka razy w ciągu dnia) czyszczenie powierzchni wspólnych, z którymi stykają się pątnicy.
7. Posiłki powinny być dostarczane w pojemnikach zbiorczych, aby można było rozdzielić dania w poszczególnych grupach, lub w naczyniach jednorazowych. Jeśli stosowane są naczynia i sztuczce wielorazowego użytku, powinny być myte w wodzie z użyciem detergentu w temperaturze powyżej

60° C, a o ile to możliwe – wyparzane. Dopuszcza się, aby pątnicy posiadali swoje naczynia i sztućce, do użytku wyłącznie indywidualnego.

C - Procedury w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 u pątnika.

1. W przypadku wystąpienia u pątnika niepokojących objawów infekcji górnych dróg oddechowych należy niezwłocznie odizolować go od pozostałych członków grupy i przewieźć transportem indywidualnym do oddziału zakaźnego najbliższego szpitala lub wezwać transport medyczny. Osoba powinna mieć osłonięte usta i nos.
2. Należy powiadomić właściwą miejscowo Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną i stosować się ściśle do wydawanych instrukcji i poleceń. Osoba podejrzana o zakażenie, powinna oczekiwać na transport medyczny w wyznaczonym pomieszczeniu, w którym jest możliwe czasowe odizolowanie jej od innych osób.
3. W razie pogarszania się stanu zdrowia pątnika zalecany natychmiastowy kontakt z numerem telefonu 999 lub 112.
4. W przypadku potwierdzenia zakażenia: wszyscy uczestnicy pielgrzymki zostają poddani kwarantannie instytucjonalnej.
5. Zaleca się bieżące śledzenie informacji Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministra Zdrowia, dostępnych na stronach gis.gov.pl lub <https://www.gov.pl/web/koronawirus/>, a także obowiązujących przepisów prawa.
6. Rekomenduje się stosowanie do zaleceń Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego przy ustalaniu, czy należy wdrożyć dodatkowe procedury, w tym w stosunku do innych osób, biorąc pod uwagę zaistniały przypadek.

Celebracja Mszy Świętej

Jeśli przewidywane jest sprawowanie Mszy Świętej w kościołach na trasie pielgrzymki, uczestnicy powinni realizować obowiązek zasłaniania ust i nosa oraz przestrzegać dystansu społecznego i obowiązujących limitów uczestników Mszy Świętej w kościołach, stosownie do aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Informacja w sprawie noclegów w szkołach

Zgodnie z Wytycznymi MEiN, MZ i GIS dla klas 1-3 szkół podstawowych (<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wytyczne-sanitarne-dla-klas-1-3>) w miarę możliwości należy ograniczyć przebywanie w szkole osób z zewnątrz do niezbędnego minimum (obowiązuje je stosowanie środków ochronnych: osłona ust i nosa, rękawiczki jednorazowe lub dezynfekcja rąk, tylko osoby bez objawów chorobowych sugerujących infekcję dróg oddechowych) i w wyznaczonych obszarach. Ponadto ww. wytyczne ograniczają możliwość przebywania na terenie szkoły także rodziców dzieci uczęszczających do szkoły. Zatem w świetle powyższych wytycznych wątpliwości budzi zasadność przebywania na terenie szkół grup osób z zewnątrz. Jednocześnie można uznać za dopuszczalne przebywanie pielgrzymki na terenie szkoły, w przypadku gdy dzieci już nie uczęszczają do placówki i nie będą w tym czasie obecne na jej terenie. Konieczne jest jednak zapewnienie dokładnego sprzątnięcia oraz dezynfekcji wszystkich pomieszczeń, w których przebywali pielgrzymi oraz przestrzeganie przez pielgrzymów ogólnych zasad reżimu sanitarnego oraz aktualnie obowiązujących przepisów prawa.